

*dr Małgorzata Gasz*¹

Katedra Mikroekonomii
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Strategia Europa 2020 – założenia i perspektywy realizacji

WSTĘP

Strategia Europa 2020 stanowi zmodyfikowaną kontynuację założeń strategii lizbońskiej, której istotą było przekształcenie gospodarki Unii Europejskiej w najbardziej konkurencyjną i dynamiczną gospodarkę na świecie. Ten strategiczny cel miał zostać osiągnięty dzięki budowie gospodarki opartej na wiedzy, znaczącej rozbudowie tzw. społeczeństwa informacyjnego, zwiększeniu nakładów na prace badawczo-rozwojowe i ich umiędzynarodowieniu oraz stworzeniu odpowiednich warunków działania firmom wykorzystującym innowacje. Do istotnych przesłanek opracowania strategii lizbońskiej należały przede wszystkim: malejąca produktywność, słabnące tempo wzrostu gospodarczego oraz chęć zniwelowania luki konkurencyjnej pomiędzy gospodarkami UE i USA. Europa 2020 wpisuje się w szerszy kontekst działań zorientowanych na przeciwdziałanie skutkom ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego oraz długofalowych wyzwań związanych z globalizacją (m.in. starzenie się społeczeństw czy wzmożona potrzeba bardziej racjonalnego wykorzystywania zasobów). W artykule podjęto próbę oceny założeń projektu pn. Europa 2020 poprzez analizę wielkości obrazujących stan ich realizacji. Celem artykułu jest weryfikacja hipotezy, iż przedłużające się problemy gospodarcze europejskich gospodarek stawiają pod znakiem zapytania powodzenie i terminowość realizacji niektórych priorytetów Strategii Europa 2020. Relatywnie wysoki poziom bezrobocia oraz niekorzystna struktura demograficzna w wielu krajach Unii, jak również polityka w sferze finansów publicznych ukierunkowa-

---

¹ Adres korespondencyjny: ul. Nowowiejska 3, 58-500 Jelenia Góra, tel. +48 501 876 547, e-mail: malgorzata.gasz@ue.wroc.pl

na na łagodzenie skutków kryzysu finansowego sprawiają, że powodzenie Strategii może wymagać dłuższego horyzontu czasowego. W artykule zastosowano metody analizy opisowej, analizy danych statystycznych oraz analizy porównawczej.

ZAŁOŻENIA STRATEGII EUROPA 2020

Istotą inicjatywy pn. *Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* jest stworzenie w krajach Unii Europejskiej warunków dla długotrwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Osiągnięciu tego celu sprzyjać ma budowa gospodarki opartej na wiedzy, promującej przyjazne środowisku technologie oraz oszczędne gospodarowanie zasobami, niskoemisyjnej, przy jednoczesnej dbałości o zachowanie spójności społecznej i terytorialnej. Ten długookresowy program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej, zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r. obejmuje swoim horyzontem lata 2010–2020. Tryb prac podejmowanych w ramach inicjatywy Strategia Europa 2020 opiera się na jednostce zwanej Europejskim Semestrem stanowiącym usystematyzowany cykl działań służących realizacji poszczególnych założeń Strategii, w ramach którego Komisja Europejska w Rocznym Sprawozdaniu Gospodarczym (*Annual Growth Survey*) określa priorytety UE na najbliższy rok. W oparciu o przyjęte domeny aktualizacji podlegają opracowane w poszczególnych państwach Krajowe Programy Reform (KPR), zawierające cele krajowe oraz środki mające doprowadzić do ich osiągnięcia.

Założenia Strategii Europa 2020 wpisują się w koncepcję europejskiej społecznej gospodarki rynkowej i opierają się na trzech współzależnych i wzajemnie się uzupełniających obszarach priorytetowych [*Europe 2020: A strategy...*], tj.:

- inteligentnym wzroście (*smart growth*) – oznaczającym rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, zwiększenie potencjału gospodarki cyfrowej w drodze większych nakładów na badania i rozwój (wprowadzenie w życie mechanizmów, wspierających szybką transmisję wiedzy teoretycznej do praktyki gospodarczej) oraz rozwój i podnoszenie jakości edukacji,
- wzroście zrównoważonym (*sustainable growth*) – działania zorientowane na wzrost konkurencyjności oraz poprawę efektywności wykorzystania zasobów w procesach produkcji, przejście na nowoczesne technologie eksploatacji zasobów środowiska naturalnego oraz tworzenie nowych miejsc pracy; celem UE jest osiągnięcie pozycji lidera w dziedzinie technologii środowiskowych i ochrony środowiska naturalnego;
- wzroście sprzyjającym włączeniu społecznemu (*inclusive growth*) w drodze zwiększania aktywności zawodowej, podnoszenia kwalifikacji oraz walki z ubóstwem, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Tabela 1. Cele i inicjatywy przewodnie Strategii Europa 2020

Cele nadrzędne Strategii
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost wskaźnika zatrudniania osób w przedziale wiekowym 20–64 lata do poziomu 75%. • Przeznaczenie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój (B+R). • Osiągnięcie celów „20/20/20” w zakresie klimatu i energii – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z 1990 r., zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%*. • Podniesienie poziomu wykształcenia poprzez zmniejszenie odsetka osób zbyt wczesnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie, do co najmniej 40%, odsetka osób w wieku 30–34 lat z wykształceniem wyższym lub równoważnym. • Zmniejszenie ubóstwa poprzez wydzwignięcie co najmniej 20 mln osób z ubóstwa lub wykluczenia społecznego.
Inicjatywy przewodnie
<ul style="list-style-type: none"> • Mobilna młodzież – poprawa jakości i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej poprzez wspieranie mobilności studentów i młodych specjalistów. • Unia innowacji – wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacji do rozwiązywania największych problemów (związanych m.in. ze zmianami klimatu, energią, ale także starzeniem się społeczeństwa) oraz likwidacja przepaści między światem nauki a rynkiem. • Europejska agenda cyfrowa – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego opartego na bardzo szybkim Internecie. • Europa efektywnie korzystająca z zasobów – działania na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, w większym stopniu wykorzystującej potencjał, jaki dają odnawialne źródła energii. • Polityka przemysłowa w erze globalizacji – zwiększanie konkurencyjności unijnego sektora przemysłu w warunkach pokryzysowych, wsparcie przedsiębiorczości i rozwój nowych umiejętności. • Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia. • Europejski program walki z ubóstwem – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym społecznie oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.
Cele krajowe Strategii Europa 2020 dla Polski
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20–64 lata do co najmniej 71% (przyjęty dla całej UE wskaźnik wynosi 75%). • Osiągnięcie poziomu nakładów na działalność B+R równego 1,7% PKB (dla UE – 3%). • Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok. 96 Mtoe, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcja emisji CO₂ (dla UE są to cele „20/20/20”). • Zmniejszenie do 4,5% odsetka młodzieży niekontynuującej nauki oraz zwiększenie do 45% odsetka osób w wieku 30–34 lat posiadających wyższe wykształcenie (dla UE odpowiednio: 10% i 40%). • Zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób żyjących poniżej relatywnej granicy ubóstwa (dla UE założono 20 mln osób).

* Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 r. 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości.

Efektywność powyższych wspólnych celów wspierać mają tzw. inicjatywy przewodnie, realizowane na szczeblu organizacji działających na poziomie UE, państw członkowskich, jak również władz lokalnych i regionalnych. Stopień realizacji przyjętych priorytetów podlega ocenie na podstawie analizy grupy wskaźników głównych przypisanych do pięciu nadrzędnych celów rozwojowych. W porównaniu do strategii z Lizbony nowym instrumentem realizacyjnym Strategii Europa 2020 są tzw. projekty przewodnie (*flagship initiatives*), które mają za zadanie przyspieszenie i odpowiednie ukierunkowanie sposobów realizacji każdego z wymienionych w Strategii celów (tabela 1). Poziom wartości docelowych Strategii Europa 2020 ma charakter ogólny i odnosi się do UE jako całego organizmu gospodarczego. Jednak mając na uwadze fakt znacznego zróżnicowania gospodarczego i społecznego państw członkowskich, w stosunku do każdego z nich dopuszcza się przyjęcie adekwatnego punktu odniesienia oraz wartości docelowych, możliwych do osiągnięcia w horyzoncie czasowym przyjętym w Strategii. Uwzględniając specyfikę danego kraju oraz jego obszary problemowe dopuszcza się również możliwość zastosowania odmiennych środków realizacji celów. Wiąże się to z faktem dostosowania nadrzędnych celów unijnych przyjętych w Strategii na cele krajowe wraz z przyjęciem stosownych metod ich realizacji. Efektem działań podejmowanych indywidualnie w krajach członkowskich ma być osiągnięcie wspólnych, unijnych celów, w tym wzmocnienie pozycji UE na świecie.

WYBRANE WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII EUROPA 2020

Jednym z nadrzędnych celów Strategii Europa 2020 jest zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób w przedziale wiekowym 20–64 lata do poziomu 75% osób zatrudnianych w tej kategorii wiekowej w odniesieniu do wszystkich krajów Wspólnoty.

Porównując dane za 2000 i 2011 r. można stwierdzić, że w 2000 r. jedynie w dwóch państwach Unii, tj. w Danii i Szwecji odsetek osób zatrudnianych w tej kategorii wiekowej przekraczał 75% (odpowiednio: 78% i 76%). W roku 2011 już 5 państw osiągnęło poziom wskaźnika wyższy od zakładanej wartości referencyjnej. Należały do nich Szwecja (80%), Holandia (77%), Niemcy (76,3%), Dania (75,7%) i Austria (75,2%). W 6 kolejnych państwach (Cypr, Czechy, Estonia, Finlandia, Luksemburg, Wielka Brytania) wskaźnik przekraczał wartość 70% (tabela 2). Stan ten może napawać optymizmem, mając jednak na uwadze pogłębiające się w latach 2012–2013 kłopoty na unijnym rynku pracy (wzrost poziomu bezrobocia) należy przyjąć, że omawiany proces zwiększania zatrudnienia wymaga dłuższego horyzontu czasowego.

**Tabela 2. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lata
(jako odsetek osób zatrudnianych w tej kategorii wiekowej)**

Wyszczególnienie	2000 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
UE-27	66,6	69,0	68,6	68,6
Austria	71,4	74,7	74,9	75,2
Belgia	65,8	67,1	67,6	67,3
Bułgaria	55,3	68,8	65,4	63,9
Cypr	72,3	75,7	75,4	73,4
Czechy	71,0	70,9	70,4	70,9
Dania	78,0	77,5	75,8	75,7
Estonia	67,4	69,9	66,7	70,4
Finlandia	71,6	73,5	73,0	73,8
Francja	67,8	69,4	69,2	69,2
Grecja	61,9	65,8	64,0	59,9
Hiszpania	60,7	63,7	62,5	61,6
Holandia	74,3	78,8	76,8	77,0
Irlandia	70,4	67,1	65,0	63,8
Litwa	65,6	67,2	64,4	67,0
Luksemburg	67,4	70,4	70,7	70,1
Łotwa	63,5	67,1	65,0	66,3
Malta	57,2	58,8	60,1	61,5
Niemcy	68,8	74,2	74,9	76,3
Polska	61,0	64,9	64,6	64,8
Portugalia	73,5	71,2	70,5	69,1
Rumunia	69,1	63,5	63,3	62,8
Słowacja	63,5	66,4	64,6	65,1
Słowenia	68,5	71,9	70,3	68,4
Szwecja	76,0	78,3	78,7	80,0
Węgry	b.d.	60,5	60,4	60,7
Wielka Brytania	71,2	73,9	73,6	73,6
Włochy	55,0	61,7	61,1	61,2

Źródło: Eurostat; www.stat.gov.pl/gus/5840_12681_PLK_HTML.htm (dostęp 27.09.2013).

Według danych Eurostatu w lipcu 2013 r. stopa bezrobocia w całej UE kształtowała się na poziomie 10,9%, podczas, gdy w roku 2012 wynosiła 10,6%. Do państw o najwyższym poziomie stopy bezrobocia należały Hiszpania (26,2%) i Grecja (27,9% – dane za czerwiec). Najwyższe tempo wzrostu tego wskaźnika odnotowano na Cyprze. Najniższym bezrobociem dotknięte były rynki pracy w Austrii (4,9%), Niemczech (5,2%) oraz Luksemburgu (5,8%). W największym stopniu bezrobociem obniżyło się na Łotwie (spadek z 15,6% w drugim kwartale 2012 r. do 11,4% w tym samym okresie 2013 r.). Niepokojąco prezentują się dane dla europejskiego rynku pracy w grupie osób młodych, tj. do 25. roku życia. W czerwcu 2013 r. w Grecji bezrobociem dotkniętych było aż 61,5% ludzi młodych, z kolei w Hiszpanii w sierpniu 2013 r. odsetek ludzi młodych pozostających bez pracy kształtował się na poziomie 56%.

Tabela 3. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) – jako % PKB

Wyszczególnienie	2000 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Austria	1,93	2,71	2,79	2,75
Belgia	1,97	2,03	2,00	2,04
Bułgaria	0,51	0,53	0,60	0,57
Cypr	0,25	0,49	0,50	0,48
Czechy	1,17	1,47	1,55	1,84
Dania	b.d.	3,16	3,07	3,09
Estonia	0,60	1,43	1,63	2,38
Finlandia	3,35	3,94	3,90	3,78
Francja	2,15 ^a	2,27	2,24	2,25
Grecja	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Hiszpania	0,91	1,39	1,39	1,33
Holandia	1,94	1,82	1,85	b.d.
Irlandia	1,11	1,76	1,71	1,72
Litwa	0,59	0,84	0,80	0,92
Luksemburg	1,65	1,72	1,48	1,43
Łotwa	0,45	0,46	0,60	0,70
Malta	b.d.	0,54	0,67	0,73
Niemcy	2,47	2,82	2,80	2,84
Polska	0,64	0,67	0,74	0,77
Portugalia	0,73	1,64	1,59	1,49
Rumunia	0,37	0,47	0,46	0,50
Słowacja	0,65	0,48	0,63	0,68
Słowenia	1,38	1,85	2,09	2,47
Szwecja	3,26 ^a	3,6	3,39	3,37
Węgry	0,72 ^b	1,17	1,17	1,21
Wielka Brytania	1,91	1,84	1,80	1,77
Włochy	0,97	1,26	1,26	1,25

^a dane nie w pełni porównywalne ^b z wyłączeniem nakładów na obronę

Źródło: *Main Science and Technology Indicators*, OECD, volume 2006/1, 2011/1, 2011/2, 2012/1, 2012/2, *Eurostat's Database*; www.stat.gov.pl/gus/5840_12681_PLK_HTML.htm (dostęp 27.09.2013 r.).

Najniższy poziom bezrobocia wśród osób młodych odnotowuje się w Niemczech (7,7%), Austrii (8,6%), Holandii (11,4%) i Danii (11,5%). W Polsce bez pracy pozostawało 26% ludzi młodych [Eurostat: *Bezrobocie w UE...*, ([http](http://))].

Pod względem wydatków na B+R kraje UE cechuje wysoki poziom zróżnicowania (tabela 3). W 2000 r. stosunkowo liczna była grupa państw, w których poziom wydatków na cele badawczo-rozwojowe nie przekraczał 1% PKB. Relatywnie dużo na ten cel przeznaczano w Finlandii (3,35% PKB), Szwecji (3,26% PKB), Niemczech (2,47% PKB) oraz we Francji (2,15% PKB). W 2011 r. liczba europejskich państw, w których obserwować można było wzrost wydatków na cele badawczo-rozwojowe, zwiększyła się. Przyjęty w Strategii 3% poziom wydatków na B+R udało się osiągnąć w Finlandii (3,78% PKB), Szwecji (3,37% PKB) i Danii (3,09%), zaś w Austrii i Niemczech wskaźnik przekraczał poziom

2,75% PKB. Pod względem wydatków na cele B+R w 2011 r. państwa UE były silnie spolaryzowane, co w dużej mierze należy wiązać z odmiennością struktur tych gospodarek. Obok wymienionych liderów innowacyjności, znaczna była grupa państw, w których wydatki na ten cel były niższe niż 1% PKB (Bułgaria, Cypr, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Rumunia i Słowacja) lub oscylowały wokół poziomu 1,5% PKB (Portugalia, Luksemburg, Hiszpania, Włochy i Węgry). Porównując dane z 2000 i 2011 r. należy stwierdzić, że w zdecydowanej większości państw UE wydatki na cele B+R uległy zwiększeniu, choć tempo tego wzrostu, za wyjątkiem Estonii (0,6% PKB w 2000 r. i 2,38% PKB w 2011 r.) nie było imponujące. Spadek wydatków w tej dziedzinie odnotowano natomiast w Luksemburgu i Wielkiej Brytanii. Od połowy lat 90. intensywność wydatków na B+R w krajach UE była względnie stabilna [*Science, Technology and Innovation...*, (http)].

Tabela 4. Osoby w wieku 30–34 lata posiadające wyższe wykształcenie (w % osób zatrudnianych w tej grupie wiekowej)

Wyszczególnienie	2000 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
UE-27	22,4	32,2	33,5	34,6
Austria	b.d.	23,5	23,5	23,8
Belgia	35,2 ^a	42,0	44,4	42,6
Bułgaria	19,5	27,9	27,7	27,3
Cypr	31,1	44,7	45,1	45,8
Czechy	13,7	17,5	20,4	23,8
Dania	32,1	40,7	41,2	41,2
Estonia	30,8 ^a	35,9	40,0	40,3
Finlandia	40,3 ^a	45,9	45,7	46,0
Francja	27,4	43,2	43,5	43,4
Grecja	25,4	26,5	28,4	28,9
Hiszpania	29,2	39,4	40,6	40,6
Holandia	26,5	40,5	41,4 ^a	41,1
Irlandia	27,5	48,9	49,9	49,4
Litwa	42,6	40,6	43,8	45,4
Luksemburg	21,2	46,6 ^a	46,1	48,2
Łotwa	18,6	30,1	32,3	35,7
Malta	7,4	21,0	21,5	21,1
Niemcy	25,7	29,4	29,8	30,7
Polska	12,5 ^a	32,8	35,3	36,9
Portugalia	11,3	21,1	23,5	26,1
Rumunia	8,9	16,8	18,1	20,4
Słowacja	10,6	17,6	22,1	23,4
Słowenia	18,5 ^a	31,6	34,8	37,9
Szwecja	31,8	43,9	45,8	47,5
Węgry	14,8	23,9	25,7	28,1
Wielka Brytania	29,0	41,5	43,0	45,8
Włochy	11,6 ^a	19,0	19,8	20,3

^a dane nieporównywalne z danymi za poprzednie lata

Źródło: www.stat.gov.pl/gus/5840_12681_PLK_HTML.htm (dostęp 27.09.2013).

Pewien przełom widoczny jest dopiero w ostatnich latach. Aktywne uczestnictwo w globalnej konkurencji oraz trwała poprawa konkurencyjnej pozycji europejskiej gospodarki wymagają bardziej znaczącego postępu w zwiększaniu wydatków na badania i rozwój w skali całej UE.

Istotne znaczenie ma budowa świadomości innowacyjnej wśród unijnych przedsiębiorstw, wdrożenie systemu zachęt ukierunkowanych na zwiększenie udziału przedsiębiorstw w finansowaniu wydatków na B+R oraz technologie informatyczne przy jednoczesnym ograniczeniu dotychczasowych wydatków w obszarze innowacji nietechnologicznych (m.in. szkolenia, projektowanie, marketing). W globalnej gospodarce istotne znaczenie, obok relatywnie niskich kosztów pracy, powinna mieć konkurencyjność oparta na produktach powstałych przy zastosowaniu nowych technologii. Możliwość sprostania światowej konkurencji z innych regionów świata (USA, Japonia, Indie, Chiny) uwarunkowana jest koniecznością większego niż dotychczas zaangażowania środków publicznych i prywatnych (pochodzących zarówno z unijnego budżetu, jak i z poszczególnych państw członkowskich), finansujących badania naukowe, w szczególności stosowane i rozwojowe, rozwój nowych technologii oraz odnawialnych źródeł energii.

Wskaźnik liczby osób z wykształceniem wyższym obok wskaźnika osób przedwcześnie kończących kształcenie należy do ważnych parametrów umożliwiających ocenę realizacji celu odnoszącego się do procesu budowy gospodarki bazującej na wiedzy, stwarzającej warunki do zwiększania zatrudnienia oraz wzrostu wydajności i spójności społecznej. Według statystyk za 2009 r. w regularnym systemie edukacji obejmującym wszystkie jej poziomy (od podstawowego do studiów podyplomowych, z wyjątkiem edukacji przedszkolnej), kształciło się ok. 93 mln uczniów i studentów. Odsetek ludności UE, która ukończyła studia wyższe wzrósł i w 2010 r. wynosił 33,5% osób w grupie wiekowej 30–34 lata, zaś w 2011 r. 34,6%, co należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia realizacji założeń Strategii. Z kolei odsetek osób w wieku 18–24 lata z wykształceniem średnim, niekontynuujących nauki (przedwcześnie kończących kształcenie) w 2010 r. oscylował wokół 14,1%. W latach 2000–2011 liczba osób z wyższym wykształceniem zwiększyła się we wszystkich państwach Wspólnoty, systematycznie wzrastał także średni poziom wskaźnika dla całej UE (tabela 4). Pozytywnie ocenić należy charakter inicjatywy przewodniej pn. Mobilna młodzież, zorientowanej na podnoszenie jakości i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na światowym rynku nauki. Zakłada się, że podjęcie działań ukierunkowanych na wspieranie mobilności studentów oraz młodych specjalistów wpłynąć może korzystnie na poprawę dostępności stanowisk w państwach członkowskich dla kandydatów z całej Europy i może osłabić negatywne procesy zachodzące na unijnym rynku pracy.

Według Eurostatu, na ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego składają się trzy typy ryzyka: zagrożenie ubóstwem relatywnym, poważne zagrożenie niedostatkiem materialnym oraz zamieszkiwanie w gospodarstwie domowym o bardzo niskiej intensywności pracy. Zaliczanie się do jednej z trzech wymienionych kategorii ryzyka oznacza, że dana osoba jest narażona na ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Analiza danych za lata 2005–2010 (tabela 5) pozwala na stwierdzenie, że w większości państw UE liczba osób zagrożonych biedą i wykluczeniem społecznym zmniejszyła się (średnia dla UE-27 spadła z poziomu 25,5% do 23,6%). Ten korzystny trend został jednak odwrócony w 2011 r., a za główną przyczynę tego stanu uznaje się odsunięte w czasie negatywne następstwa światowego kryzysu gospodarczego. W 2010 r. najniższy poziom wskaźnika odnotowano w Czechach (14,4%), Szwecji (15,0%) i Holandii (15,1%), z kolei najwyższy jego poziom wystąpił w Bułgarii (49,2%) i Rumunii (41,1%). Relatywnie wysoki wskaźnik cechował również Łotwę (38,1%) i Litwę (33,4%) [Rząsa, *W Polsce dokonał się...* ([http](#))]. Wśród europejskich gospodarstw domowych, największy odsetek osób zagrożonych biedą i wykluczeniem społecznym odnotowano w grupie osób samotnie wychowujących dzieci, samotnych oraz rodzin wielodzietnych (z trojgiem lub więcej dzieci). Biorąc pod uwagę strukturę wiekową, grupą o najniższym ryzyku zagrożenia ubóstwem były osoby powyżej 65. roku życia, najwyższym zaś osoby nieprzekraczające 17 lat. W skali całej UE zagrożenie biedą dotyczyło 27% dzieci, 24,3% dorosłych (18–64 lata) oraz 20,5% osób, które przekroczyły 64 lat [*Eurostat: zagrożenie ryzykiem ubóstwa...* ([http](#))].

W Strategii Europa 2020 przyjęto założenie o obniżeniu emisji gazów cieplarnianych o 20% w latach 1990–2020. W 2008 roku we wszystkich państwach UE udało się zredukować ich emisję o 11,3%, co stanowiło ponad połowę projektowanej skali zmian. Do spadku ilości emitowanych do atmosfery gazów cieplarnianych przyczyniło się wiele czynników, w tym m.in. wzrost cen węgla (co przy jednoczesnym spadku cen gazu skłoniło producentów energii cieplnej oraz elektrycznej do substytucji tych surowców), kryzys ekonomiczny, który spowodował ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z przemysłu, transportu i budownictwa oraz wzrost cen paliw, który w sektorze transportowym przełożył się na wyraźne ograniczenie ich zużycia.

W 2009 r. poziom emisji gazów cieplarnianych był niższy w stosunku do 1990 r. o 14%, zaś w okresie 2010–2011 zmniejszył się o kolejne 2,5%. Relatywnie największy spadek poziomu emisji nastąpił w państwach o niskim lub średnim udziale w całkowitej ilości emisji gazów cieplarnianych (13% na Cyprze oraz 8% w Belgii, Finlandii i Danii), w 9 państwach członkowskich skala emisji uległa zwiększeniu, w tym m.in. w Bułgarii, na Litwie i w Rumunii, choć od 1990 r. radykalnie ograniczały one ogólny poziom swoich emisji [*UE na dobrej drodze...* ([http](#))].

Tabela 5. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (jako odsetek osób zagrożonych biedą i wykluczeniem społecznym)

Wyszczególnienie	2005 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
UE-27	25,6	23,1	23,6	24,2
Austria	16,8	17,0	16,6	16,9
Belgia	22,6	20,2	20,8	21,0
Bułgaria	b.d.	46,2	49,2	49,1
Cypr	25,3	22,9	22,9	23,5
Czechy	19,6	14,0	14,4	15,3
Dania	17,2	17,6	18,3	18,9
Estonia	25,9	23,4	21,7	23,1
Finlandia	17,2	16,9	16,9	17,9
Francja	18,9	18,5	19,2	19,3
Grecja	29,4	27,6	27,7	31,0
Hiszpania	23,4	23,4	25,5	27,0
Holandia	16,7	15,1	15,1	15,7
Irlandia	25,0	25,7	29,9	b.d.
Litwa	41,0	29,5	33,4	33,4
Luksemburg	17,3	17,8	17,1	16,8
Łotwa	45,8	37,4	38,1	40,4 ^a
Malta	20,2	20,2	20,3	21,4
Niemcy	18,4	20,0	19,7	19,9
Polska	45,3	27,8	27,8	27,2
Portugalia	26,1	24,9	25,3	24,4
Rumunia	b.d.	43,1	41,4	40,3
Słowacja	32,0	19,6	20,6	20,6
Słowenia	18,5	17,1	18,3	19,3
Szwecja	14,4	15,9	15,0	16,1
Węgry	32,1	29,6	29,9	31,0
Wielka Brytania	24,8	22,0	23,1	22,7
Włochy	25,0	24,7	24,5	28,2

^a dane nieporównywalne z danymi za poprzednie lata

Źródło: Eurostat; www.stat.gov.pl/gus/5840_12681_PLK_HTML.htm (dostęp 27.09.2013).

W związku ze znaczącym postępowaniem w realizacji efektów przyjętych w Strategii w obszarze emisji gazów cieplarnianych na forum UE rozważa się możliwość zwiększenia skali redukcji gazów cieplarnianych z 20 do 30%. Osiągnięcie tego celu wymagałoby jednak podjęcia określonych działań, tj.: dostosowania systemu handlu uprawnieniami do emisji poprzez „odłożenie” części uprawnień przeznaczonych do sprzedaży aukcyjnej, wynagradzania szybko działających podmiotów inwestujących w najwyższej klasy technologie w zakresie redukcji emisji poprzez przyznanie dodatkowych bezpłatnych uprawnień, wprowadzenie podatków od emisji dwutlenku węgla, promowania polityki zorientowanej na redukcję emisji, wykorzystywanie instrumentów międzynarodowych kredytów w celu propagowania stosowania technologii najwyższej klasy w zakresie redukcji emisji [*Europa na dobrej...* ([http](http://))].

PODSUMOWANIE

Strategia Europa 2020 jest projektem przełomowym o strategicznym znaczeniu dla kondycji społeczno-gospodarczej UE. Przyjęte założenia obejmują swym zakresem szeroki obszar społeczno-gospodarczy. Przyjęte kierunki zmian należy ocenić jako słuszne, warto jednak zastanowić się, czy możliwe jest równoległe osiągnięcie wszystkich założonych celów. W warunkach przedłużającego się kryzysu konieczność dokonania odpowiednich zmian strukturalnych nie idzie w parze z ekonomiczną kondycją większości unijnych gospodarek zmuszonych do ostrożnej polityki w zakresie wydatków. W globalnej gospodarce istotne znaczenie, obok relatywnie niskich kosztów pracy, ma konkurencyjność oparta na produktach powstałych przy zastosowaniu nowych technologii. Realizacja priorytetu *Unia innowacji* wymaga zatem systematycznego zwiększania udziału w gospodarkach państw członkowskich UE sektora wysokich technologii. Ma to szczególne znaczenie w kontekście konieczności ograniczania rozmiarów luki konkurencyjnej między gospodarkami UE a USA i wiąże się z potrzebą stałego zwiększania nakładów na działalność badawczo-rozwojową, finansujących badania naukowe, w szczególności stosowane i rozwojowe, rozwój nowych technologii oraz odnawialnych źródeł energii, wyrównywania różnic w nakładach na badania i rozwój między państwami członkowskimi oraz większego zaangażowania sektora prywatnego w finansowanie prac B+R. Większy niż dotychczas stopień zaangażowania środków publicznych i prywatnych, warunkować będzie bowiem możliwość sprostania światowej konkurencji z innych regionów świata (USA, Japonia, Indie, Chiny). Następującą w wielu krajach Unii poprawę wyników w obszarze innowacji należy uznać za pierwszą jaskółkę na drodze realizacji celu, jakim jest *Unia innowacji*, należy jednak zaznaczyć, że tempo wzrostu wydatków na B+R powinno być bardziej znaczące. Działania na rzecz innowacji mają wszak decydujące znaczenie w procesie walki ze skutkami kryzysu gospodarczego. Znaczący postęp państw UE w obszarze ograniczania emisji gazów cieplarnianych pozwala zakładać, że cel ten może zostać zrealizowany szybciej, niż zakładano. Widoczna w czasie poprawa wskaźnika osób z wykształceniem wyższym pozwala na pozytywną ocenę realizacji celu odnoszącego się do procesu budowy gospodarki bazującej na wiedzy, stwarzającej warunki do zwiększania zatrudnienia oraz wzrostu wydajności i spójności społecznej. Niepokojem napawać może jednak pogłębienie trudności na europejskim rynku pracy, szczególnie wśród osób młodych. Biorąc pod uwagę fakt, iż Strategia Europa 2020 z założenia jest projektem ukierunkowanym na realizację celów z perspektywy UE jako całości, dopuszczenie przyjęcia jako docelowe odmiennych wartości poszczególnych parametrów przez państwa członkowskie, choć wydaje się zasadne z ekonomicznego punktu widzenia, każe sądzić, iż wspólna droga do celu finalnie może okazać się dłuższa, niż wynosi projektowany horyzont czasowy.

LITERATURA

- Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, European Commission, KOM2010 z 3.03.2010.
- Science, Technology and Innovation Key Figures Report: 2008/2009*, European Commission http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/statistical01_en.htm.
- Main Science and Technology Indicators*, OECD, volume 2006/1, 2011/1, 2011/2, 2012/1, 2012/2, Eurostat's Database; http://www.stat.gov.pl/gus/5840_12681_PLK_HTML.htm.
- http://www.stat.gov.pl/gus/5840_12681_PLK_HTML.htm.
- Eurostat, *Bezrobocie w UE wciąż wysokie, sytuacja młodych dramatyczna*, <http://forsal.pl/artykuly/736003,bezrobocie-w-ue-sierpień-2013-r-młodzi.html>.
- Eurostat, *Zagrożenie ryzykiem ubóstwa i wykluczeniem społecznym w UE w 2011 r.*, <http://forsal.pl/artykuly/721289,ubostwo-wykluczenie-społeczne-eurostat-ue-2011.html>.
- Rzasa D., *W Polsce dokonał się skok cywilizacyjny: z bardzo biednych staliśmy się biedni*, <http://forsal.pl/artykuly/651292,w-polsce-dokonał-się-skok-cywilizacyjny-z-bardzo-biednych-staliśmy-się-biedni.html>.
- Mapa biedy w Europie: co czwarty mieszkaniec żyje na granicy ubóstwa*, <http://forsal.pl/artykuly/666221,mapa-biedy-w-europie-co-czwarty-mieszkaniec-żyje-na-granicy-ubostwa.html>.
- UE na dobrej drodze do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 20% do 2020 r.*, www.zb.itb.pl/ue-na-dobrej-drozdzie-do-ograniczenia-emisji-gazow-cieplarnianych-o-20-do-2020-r.
- Redukcja gazów cieplarnianych do roku 2020*, http://europa.eu/legislation_summaries/energy/european_energy_policy/en0008_pl.htm.
- Gazy cieplarniane w UE w 2011 r.: coraz więcej państw jest na dobrej drodze do osiągnięcia celów z Kioto, spadek poziomu emisji o 2,5%*, www.eea.europa.eu/pl/pressroom/newsreleases/gazy-cieplarniane-w-ue-w.

Streszczenie

Istotą inicjatywy pod nazwą *Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* jest stworzenie w krajach Unii Europejskiej warunków dla długotrwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Osiągnięciu tego celu sprzyjać ma m.in. budowa gospodarki opartej na wiedzy, promującej przyjazne środowisko technologiczne, przy jednoczesnej dbałości o zachowanie spójności społecznej i terytorialnej. Strategia wpisuje się w szerszy kontekst działań zorientowanych na przeciwdziałanie skutkom ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego oraz długofalowych wyzwań związanych z globalizacją. W artykule podjęto próbę oceny założeń projektu pn. *Europa 2020* poprzez analizę wielkości obrazujących stan ich realizacji.

Celem artykułu jest weryfikacja hipotezy, że przedłużające się problemy gospodarcze europejskich gospodarek stawiają pod znakiem zapytania powodzenie i terminowość realizacji niektórych priorytetów Strategii. Relatywnie wysoki poziom bezrobocia oraz niekorzystna struktura demograficzna w wielu krajach Unii, jak również polityka w sferze finansów publicznych ukierunkowana na łagodzenie skutków kryzysu finansowego sprawiają, że powodzenie Strategii może

wymagać dłuższego czasu. Znaczący postęp państw UE w obszarze ograniczania emisji gazów cieplarnianych pozwala zakładać, że cel ten może zostać zrealizowany szybciej, niż zakładano. W wielu krajach Unii widoczna jest poprawa wyników w obszarze innowacji, należy jednak zaznaczyć, że w kontekście konieczności sprostania światowej konkurencji z innych regionów świata (USA, Japonia, Indie, Chiny) tempo wzrostu wydatków na B+R powinno być bardziej znaczące. Dokonująca się w czasie poprawa wskaźnika osób z wykształceniem wyższym pozwala na pozytywną ocenę realizacji celu odnoszącego się do procesu budowy gospodarki bazującej na wiedzy, stwarzającej warunki do zwiększania zatrudnienia oraz wzrostu wydajności i spójności społecznej.

Słowa kluczowe: Strategia Europa 2020, wskaźniki realizacji

Europe 2020 Strategy – Assumptions and Prospects for Completion

Summary

The essence of the initiative entitled Europe 2020 – A strategy for smart, sustainable and inclusive growth is the creation of the European Union conditions for long-term and sustainable economic growth. To achieve this goal is to encourage such construction of knowledge-based economy, promoting environmentally friendly technologies, while being careful to preserve social and territorial cohesion. This article attempts to assess the assumptions of the project entitled 2020 by size analysis showing the status of their implementation. The purpose of this article is to test the hypothesis that prolonged economic problems of European economies into question the success and timely implementation of some of the priorities of the Strategy. The relatively high level of unemployment and unfavorable demographic structure in many EU countries, as well as policy in the sphere of public finance aimed at mitigating the effects of the financial crisis make the success of the Strategy require a longer time horizon. Many EU countries have clearly improved results in the area of innovation, it should be noted that in the context of the need to meet global competition from other regions of the world growth rate of spending on R&B should be more substantial. The increase happening with time of the rate of people with higher education allows for a positive assessment of the objective relating to the process of building knowledge-based economy, creating conditions for increasing employment and increase productivity and social cohesion.

Keywords: Europe 2020, performance indicators

JEL: E61